

بررسی تطبیقی اهداف و ثمرات عفو و غفران در قرآن و اناجیل اربعه

محمدحسین توحیدی فرد^۱، دادخدا خدایار^۲، خلیل حکیمی فرد^۳

^۱دانشگاه سیستان و بلوچستان/ دانشکده الهیات، erfani2015@gmail.com

^۲دانشگاه سیستان و بلوچستان/ دانشکده الهیات

^۳دانشگاه سیستان و بلوچستان/ دانشکده الهیات

چکیده

یکی از صفات ارزشمند و کلیدی که در زندگی فردی و اجتماعی انسان نقش مهمی دارد، عفو و غفران است. واژه عفو، به معنای گذشت از اشتباه خاکی و چشم‌پوشی از گرفتن انتقام باوجود داشتن قدرت آن و غفران به معنی پوشاندن گناه و خطا به کاررفته است. در بسیاری از ادیان بر صلح، دوستی و بخشش تأکید فراوانی شده است، در این میان اسلام و مسیحیت از ادیانی هستند که به این بحث در متون اصلی خود یعنی؛ قرآن کریم و اناجیل اربعه توجه ویژه‌ای داشته‌اند. در این پژوهش با روش اسنادی و مطالعه کتابخانه‌ای به توصیف، تحلیل و تطبیق جایگاه عفو و غفران در دو کتاب مقدس اسلام و مسیحیت و زمینه‌های اشتراک و افتراق این موضوع پرداخته شده است. حاصل آن که اهداف و ثمرات عفو و غفران در قرآن و اناجیل اربعه به دو نوع دنیوی و اخروی تقسیم شده؛ که نوع دنیوی آن در قرآن در بعد فردی به آرامش روحی، متخلق شدن به اخلاق الهی و بعد اجتماعی به مواردی چون؛ اصلاح خطاکار، خنثی سازی جهالت و تقلیل فساد، همزیستی مسالمت‌آمیز و ... تقسیم شده و نوع اخروی آن شامل؛ بخشش و آمرزش الهی، پاداش الهی و ... می‌شود. در نوع دنیوی اناجیل اربعه نیز بعد فردی، شامل: متخلق شدن به اخلاق الهی و دریافت گذشت از دیگران و بعد اجتماعی همچون؛ نادم شدن خطاکار و ترویج صلح و دوستی را در برمی‌گیرد، نوع اخروی آن نیز شامل؛ بخشش و آمرزش الهی، پاداش الهی و پذیرش اراده الهی می‌باشد. اهداف و ثمرات عفو و غفران در قرآن و اناجیل اربعه در نوع دنیوی و اخروی و در ابعاد فردی و اجتماعی دارای اشتراکات و افتراقاتی می‌باشند.

واژه های کلیدی

عفو، غفران، قرآن کریم، اناجیل اربعه، اخلاق.

۱- مقدمه

عفو و غفران یکی از صفات ارزشمند و کلیدی که در زندگی فردی و اجتماعی انسان نقش مهمی ایفا می‌کند و به گذشت از اشتباه خاکی و چشم‌پوشی از گرفتن انتقام باوجود داشتن قدرت آن معنا می‌شود. ادامه‌ی حیات اجتماعی مبتنی بر عفو و گذشت است؛ زیرا در زندگی اجتماعی کمتر کسی دیده می‌شود که حق از او ضایع نشده و دیگران به حریم وی تجاوز نکرده باشند. بر اساس آیات ۱۹۹-۲۰۱ سوره

اعراف، معیار قرآن کریم در برخورد های نادرست، رفتارهای ناپسند و زشت دیگران و در معاشرت اجتماعی، بردباری، کظم‌غیظ، عفو و غفران می‌باشد. در مسیحیت نیز حضرت عیسی (ع) پیامبری است که پیام عفو، بخشش و راه بازگشت از گناه را بارها و بارها بر مردم ابلاغ کردند. بدین ترتیب مریدان این حضرت برای احیای آموزه‌های پیامبرشان کلیساها را بر پا کردند. عهد جدید و انجیل مسیحیان نیز مدام از بخشش سخن می‌گوید و مسیح (ع) را به‌عنوان منجی و انتقال‌دهنده عفو و بزرگی سرشت پروردگار بر روی زمین معرفی می‌کند. به همین دلیل، بعد از آن حضرت کلیساها به‌عنوان نمادها و مکان‌های بخشودگی معرفی شدند. (Klassen, 1996, intro)

عفو و غفران از جمله اصول اخلاقی پذیرفته شده در تمام ادیان الهی است تا آنجا که یکی از والاترین آموزه‌های اخلاقی و انسانی در قرآن کریم بوده و در اناجیل اربعه از میان ارزش‌های اخلاقی، بیشترین تأکید بر عفو و گذشت شده است. چرا که عفو و بخشش از مکارم و محاسن اخلاق بوده و در روابط اجتماعی، از جمله مهم‌ترین فضایی است که امکان زندگی و تعامل بهتر در اجتماع را فراهم می‌سازد.

این پژوهش، به بررسی اهداف و ثمرات عفو و غفران در ابعاد فردی و اجتماعی در قرآن و اناجیل اربعه به همراه شباهت‌ها و تفاوت‌های آن‌ها در کتب مذکور می‌پردازد. در مورد اناجیل اربعه باید خاطر نشان کرد که منظور اناجیل متی، لوقا، مرقس و یوحنا است. درباره پیشینه این پژوهش باید گفت، با ملاحظه نکات فوق، نویسندگان این نوشتار پژوهشی با نقطه عزیمت‌های فوق مشاهده نکردند و از این جهت نوآوری کافی را دارا می‌باشد. روش تحقیق در این نوشتار، توصیفی - تحلیلی با تکیه بر مطالعات تطبیقی و روش جمع‌آوری مطالب به‌صورت اسنادی و کتابخانه‌ای می‌باشد.

۲- کلیات پژوهش :

۲-۱- عفو در لغت :

عفو در لغت به معنای گذشت از گناه و ترک مجازات یا محو الآثار (ابن منظور، ۱۴۱۴: ۷۲) بخشیدن از گناه، (طریحی، ۱۳۷۵: ۲۲۹) عفو در لغت یعنی عمل آمرزنده. (Oxford Dictionary, 2004:) 578 و چشم‌پوشی از تنبیه او در عین داشتن قدرت انجام آن (Hornby, 463, Qurik, 2001: 632)